

האם מותר לעשות 'סיום מסכת' בחול-המועד?

אין נושאים נשים במועד... לפי שאין מערבין שמחה בשמחה. (מ"ק ח ע"ב)

שו"ע (או"ח תקמו, ד)

מותר לעשות ברגל סעודת ברית מילה וכן סעודת פדיון הבן.

משו"ב: דלא חשיבי שמחה אלא סעודת נישואין ואירוסין בלבד [אחרונים]:

פסקי תשובות (תקמו אות ב): וכן מותר לערוך סעודת חנוכת הבית ובפרט בארץ ישראל... וסעודת סיום מסכתא, וכן סעודת בר-מצוה, כי לא אסרו אלא סעודת נישואין ואירוסין בלבד.

שערי לימוד (י/לה, משה אורי לינדר)

לכתחלה אין כדאי לעשות סעודת סיום מסכת בשבת או ביום טוב משום שאין מערבין שמחה בשמחה, ולכן כשבאים לסוף המסכת ישייר מעט עד שעת כושר יום שראוי לתקן בו סעודה, ואם א"א לעשותו ביום חול מותר לעשותו ג"כ בשבת וי"ט. [בהערה: ויעשו היכר בסעודה שהוא לכבוד הסיום, כגון שיוסיפו איזה דבר הראוי להתכבד בו לכבוד התורה].

יומא טבא לרבנן (עמ' ס, משה דינין)

בספר שערי לימוד פ"י אות ל"ה הביא דלכתחילה אין כדאי לעשות סעודת סיום מסכת בשבת או ביו"ט משום שאין מערבין שמחה בשמחה, ומקורו הוא מהשדי חמד כללים מערכת האלף אות י"ח דהביא מספר מלאכת שלמה בשם מהרש"י דבשמחה שיש בה אכילה ושתיה אין מערבין שמחה בשמחה, ולכך נקט באסיפת דינים מערכת ביה"כ אות מ"ה דמותר לעשות חנוכת ביה"כ בחוה"מ, ואין בו משום אין מערבין שמחה בשמחה דאין בו דין אכילה ושתיה... לפ"ז בסיום מסכת דיש דין סעודה וכמו דאיתא בישי"ש בשלהי פ"ז דבי"ק, ממילא יש דין של אין מערבין שמחה בשמחה, ולכן לכתחילה יש להחמיר שלא לעשות סיום.

שו"ת בית מרדכי (סימן נד, הרב מרדכי פונלמן)

אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ויגעין בתורה, ואינון אכלין ושתין ופחזין". ופירש בעל קרבן העדה ד"ה אלא כדי: שיהיו פנוין ממלאכה ויכולים לשמוח בשמחת יום טוב ויגעים בתורה. ועי' בתוספות חגיגה חי, א, ד"ה חולו של מועד אסור בעשיית מלאכה.

לפי הירושלמי הנ"ל שמחת סעודת מצוה בסיום מסכת בחו"מ היא אחד מתפקידיו העיקריים של חו"מ ושמחת החג בחו"מ עם שמחת סעודת מצוה בסיום מסכת הן שתי שמחות שבעצם הן אחת!

לפי בירורנו זה באנו לידי מסקנה להלכה ולמעשה שלא רק שאין חשש של עירוב שמחה בשמחה בעריכת סעודת מצוה בסיום מסכת בחו"מ, אלא שרצוי לערוך בחו"מ שמחת סיום מסכת. לימוד התורה והשמחה בה נותנים לחו"מ את התוכן והצביון של היום.

שאלה ביום ב' דחוהמ"פ תשכ"ב סיימנו בחוג לומדי הדף היומי בבית הכנסת המרכזי בקרית מוצקין את מסכת מועד קטן. בדרשתי לכבוד היום עוררתי את השאלה אם מותר, כנהוג בסיום מסכת, לערוך בחו"מ שמחת סעודת מצוה, כלומר אם אין בזה משום עירוב שמחת סיום מסכת בשמחת המועד ואין מערבין שמחה בשמחה.

תשובה ... עריכת שמחת סעודת מצוה בסיום מסכת בחו"מ אינה שמחה מסוג אחר של שמחת המועד שאפשר היה לומר שיש בזה עירוב שמחה בשמחה. המטרה של איסור מלאכה בחו"מ היא לפי דעת חז"ל: לאפשר לאנשים הפנויים מעבודה בחו"מ לעסוק בתורה ולשמוח את שמחת החג. עיי' ירושלמי מועד קטן פ"ב, ה"ג: "'אמר ר' בא בר ממל אילו היה לי מי שיומנה עמי, היתרתי בשר בכור להשקל בליטרא והיתרתי שיהיו עושין מלאכה בחולו של מועד... כלום אסרו לעשות מלאכה בחולו של מועד,